

Digitalisering af Københavns Politis Udvandrerprotokoller og skibsekspeditioner 1868-1934 samt enkelte byfogedarkiver med udvandrer materiale på arkivalieronline

En online tilgængeliggørelse af dette materiale vil ikke alene være væsentlig og udfylde et hul i dansk og international migrationsforskning, men er det overhovedet vigtigste redskab for nordiske slægtsforskere eller deres oversøiske efterkommere, når de skal knytte forbindelse mellem det nordiske og oversøiske genealogisk kildemateriale ved personhistoriske undersøgelser.

I sine hoveddele omfatter materialet billetlister og skibsekspeditioner.

BILLETLISTER. Registreringen af oversøiske billetter købt i Danmark, Københavns Politis Udvandrerprotokoller, der for perioden 1868-1912 omfatter 232.452 danske udvandrere, samt 151.109 udlændinge (heraf 81.092 svenske), der *ikke* er registrerede som udvandrere i deres hjemlande da billetterne er købt i Danmark. Hertil kommer mindst 4 danske byfoged-arkiver med kopier af solgte oversøiske billetter, der *ikke* er registrerede af Københavns Politi.

Rigsarkivet, Københavns Politi, 3. politiinspektorat.

1868-1868 Udvandrerprotokol

1869—1934 Register over udvandrere. Direkte udvandrere

1869—1934 Register over udvandrere. Indirekte udvandrere

*NB. Findes som søgedatabase med meget begrænsede søgemuligheder på DDD for **1868-1908**,*

*<http://www.udvandrerarkivet.dk/udvandrerprotokollerne/> men findes indtastet i den originale og mere søgbare søgedatabase for **1868-1912** hos undertegnede og i hvert fald som aflevering til Udvandrerarkivet i Aalborg. Da udvandrerdata-basen blev offentliggjort på nettet i 1995 indeholdt den både indtastninger og tilsvarende billeder af originalsiderne. Sidstnævnte var dengang meget avanceret, men blev senere fjernet!?*
<http://heningbender.dk/emigrationsdatabase>

Byfogedarkiver på Landsarkivet i Viborg:

Vejle Byfoged: omfatter 4.109 udvandrere 1873-1894 hovedsageligt fra Syd-Jylland men begrænsede oplysninger. Er indtastet på DDD – http://ddd.dda.dk/vejlelister/soeq_udvandrede.asp

Horsens Byfoged: Ført af cigarmager Søren Rasmussen, Kattesundet, Horsens 1892-1922 omfattende 1.594 udvandrere fra oplandet omkring Horsens. Alle krævede oplysninger.

Ribe Byfoged: Omfatter for årene 1881-1888 – 518 billetgenparter der aldrig har været ført til protokol, men indeholder alle krævede oplysninger. Hovedsageligt Esbjerg og Ribe, samt Tønder amt.

Tilsvarende politilister/billetlister findes allerede online fra de øvrige nordiske lande samt, for visse transithavne i Tyskland og Storbritannien, samt fra destinationslande som USA, Canada, Brasilien, Australien og New Zealand. At det savnes fra Danmark der ikke alene var et udvandrerland, men tillige transitland for mere end en kvart million svenske udvandrere kan nu undre. Danmark var det første land der i 1995 præsenterede en udvandrersøgedatabase på nettet, men siden er intet sket trods den afgørende betydning for hjemlig og international slægtsforskning og forskning. Det er således på det seneste lykkedes at vende den svenske emigrationsforskning fra ensidig fokus på kirkearkiverne (husforhørslängderna) til de langt mere dækkende poliskammer-arkiver.

SKIBSEKSPEDITIONER. Foruden ovennævnte kontrol og kopiering af alle oversøiske billetter udstedt i Danmark krævede Udvandrerloven af 1868 nøje kontrol med alle afgående og ankomende passagerskibe fra Danmark til oversøiske destinationer. Samtlige andre skandinaviske lande havde lignende regler, **men i perioden 1868-1914 afgik der fra samtlige nordiske lande kun skibe fra Danmark via Norge til Amerika.** Materialet der optegner alle de facto værende passagerer og besætningsmedlemmer om bord på samtlige ca. 2.500 afgang og fortæller hvilken politimyndighed der har attesteret billetten (i Danmark, Norge, Sverige, Finland, Tyskland osv), samt indeholder opmålinger af forholdet mellem pladsforhold/passagerer, helbredsundersøgelser, proviantlister m.m. er således ikke blot det overhovedet eneste materiale af sin art i Skandinavien, men finder ikke sin lige i så over så langt et åremål fra nogen andre afgangshavne i Europa. I årene 1868-1875 dækker materialet med et læg for hver skibsafgang 14 tyske, britiske og amerikanske skibe i fast rutefart København-New York, 1879-1898 den danske Thingvalla-linies 10 skibe og 1898-1935 DFDS' 10 skibe. Dette materiale, der omfatter mere end en million hovedsageligt nordiske udvandrere er *ikke alene helt unikt i Skandinavien, men svært at finde andre steder!*

AGENTER For i øvrigt at hitte rede i hele agentsystemet med hovedagenter i Danmark, Norge, Sverige og underagenter spredt over alt, samt den underliggende men voldsomme kamp mellem britiske og tyske rederi-interesser (hvor København hælder til de britiske), vil det nok være nyttigt at tilføje protokollerne over udvandringsagenter og deres virksomhed i Sydsandinavien for samtlige oversøiske linjer. Danske, britiske og tyske,

Rigsarkivet, Københavns Politi, 3. politiinspektorat

1869-1931 Skibsekspeditioner vedr. direkte afgang 140 pakker

1872-1894 Skibsekspeditioner vedr. mormoner (indirekte afgang) (omkring 20.000 hvoraf 7.780 danske og 6.672 svenske) 1 pakke

1871-1899, 1892-1930 Udvandringsagenter og deres befuldmægtigede 2 protokoller.

LITTERATUR

Benyttelsen af dette **danske** materiale har i praksis rykket en del, ikke mindst i Sverige hvor jeg samarbejder med universiteterne i Lund og Malmø. Den vigtigste litteratur om dette har jeg derfor skrevet på svensk hvor særligt skal nævnes de artikler der findes at fremhente på <http://henningbender.dk/immigration>

86) Utomeuropeisk utvandring från de skånska landsdelarna via Köpenhamn åren 1852-1873. Del 1. Ale Historisk tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge 2015 nr. 4 sid. 1-20 (Lund 2015), ISSN 0345-0708

87) Utomeuropeisk utvandring.....via Köpenhamn 1874-1910. Del 2. Ale Historisk Tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge 2016 nr. 3. side 1-23 (Lund 2016) ISSN 0345-0708

9. marts 2017

Henning Bender
Kirsebærhaven 3, 3730 Nexø
40413664
hbender@mail.dk
<http://henningbender.dk>